

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR

ORTADOĞU ASG SAĞLIK SANAYİ VE TİCARET A.Ş. BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2022/11335

Karar Tarihi : 28/1/2026

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

İrfan FİDAN

Yılmaz AKÇİL

Raportörler : Ali KOZAN

Başvurucu : Ortadoğu ASG Sağlık Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Vekili : Av. Abdullah Arif KAYA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, işbaşı eğitim programından yararlanma talebine ilişkin işlemin iptali talebiyle açılan davanın şirket ortakları hakkında yürütülen ceza soruşturmaları gerekçe gösterilerek reddedilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) 12/3/2013 tarihli ve 28585 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında işverenlerin işçi istihdam edebilmelerini sağlayan işbaşı eğitim programları düzenlemektedir. Kurumun internet sitesinde yer alan bilgilere göre işbaşı eğitim programı, nitelikli iş gücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve bu kişilere eğitim vererek kişileri hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve onları işe alma konusunda isabetli karar verme imkânı sunmaktadır. Bu sayede işverenler ihtiyaç duydukları iş gücünü herhangi bir maliyete katlanmak zorunda kalmadan kazanma imkânına kavuşmakta ve doğru işçi bulma imkânı elde etmektedir. Bu kapsamda Kurum ile yüklenici veya işveren ile katılımcı arasında hizmet alımı yöntemiyle düzenlenen kursların, program ve projelerin çerçevesini belirleyen sözleşmeler imzalanmaktadır.

3. Başvurucu, Özel ASG Tıp Merkezi ünvanıyla tıp hizmeti sunmaktadır. Bu işyerinde çalıştırmak amacıyla işçi istihdam etmek için işbaşı eğitim programından yararlanma talebiyle İŞKUR Sincan Hizmet Merkezi Şube Müdürlüğüne başvurmuş ancak talebi 6/11/2019 tarihli işlemlerle reddedilmiştir. İşlemin gerekçesinde başvurunun ortakları tarafından kurulan bir diğer şirket olan B.O.S.E.T. Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin (BOSET A.Ş.) daha önce OSTİM (Ortadoğu Sanayi ve Ticaret Merkezi) Hizmet Merkezi Şube Müdürlüğü ile düzenlediği programların iptal edildiği, bundan dolayı yargı sürecinin devam ettiği tespitine yer verilmiştir.

4. Başvurucu, anılan işlemin iptali istemiyle Ankara 14. İdare Mahkemesi (Mahkeme) nezdinde dava açmıştır. Dava dilekçesinde, idari işlemin gerekçesinde yer verilen önceki programın ilgili sözleşmenin bütün gereklerini yerine getirdiği hâlde yazılı bir bildirim dahi yapılmaksızın haksız ve dayanaksız şekilde iptal edildiğini, öte yandan idari işlemin gerekçesinde yer alanın aksine İŞKUR'a karşı ne bu konuda ne de başka bir konuda açılmış herhangi bir davası olmadığını belirtmiştir.

5. Davalı İŞKUR ise savunma dilekçesinde davaya konu işbaşı eğitim programı sözleşmesinin "*Sözleşmenin sona ermesi ve feshi*" başlıklı 9. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereği davaya konu idari işlemin tesis edildiğini ileri sürmüştür. İlgili hüküm "*...il müdürlüğünün işveren veya katılımcı hakkında ilgili makamlardan alınan bilgiler neticesinde kamu güvenliği ve milli güvenlik açısından sorun tespit edilmesi, programın devam ettirilmesinin kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasına engel durumlar oluşturduğunun tespiti, ödenek yetersizliği vb. nedenlerle sözleşmeyi feshetme yetkisine sahiptir.*" şeklindedir. Ayrıca BOSET A.Ş. ile başvuru Şirketin ortaklarının aynı olduğunun tespit edildiğini, BOSET A.Ş. ile devam eden işbaşı eğitim talebinin zimmen reddine ilişkin idari işlemin iptaline dair davanın devam ettiğini, iki idari işlemin birbiriyle bağlantılı olduğunu belirtmiştir.

6. Mahkeme 16/1/2020 tarihli ara kararıyla ile Emniyet Genel Müdürlüğü, Ankara İl Emniyet Müdürlüğü, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Başkanlığından (TMSF) başvuru Şirketin ortakları hakkında birtakım bilgi ve belgelerin dava dosyasına sunulmasını istemiştir.

7. Başsavcılıktan gelen cevabi yazıda Ankara ile sınırlı olmak üzere inceleme yapılabildiği belirtilmiş ve Şirket ortaklarından M.G., S.K. ve E.Ö. hakkında Terör Suçları Soruşturma Bürosu tarafından yürütülen soruşturma kapsamında takipsizlik kararı verildiği, diğer ortaklar hakkında ise herhangi bir soruşturma tespit edilemediği bildirilmiştir. Başsavcılık soruşturma kapsamında ortaklar hakkında Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) nezdinde yaptırıldığı araştırma sonuçları ile takipsizlik kararının bir örneğini de Mahkemeye göndermiştir. Ankara İl Emniyet Müdürlüğünden gönderilen cevabi yazıda, Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) kapsamında alınan ifadelerde başvuru Şirketin ortaklarının adlarının geçmediği, bu kişiler hakkında herhangi bir teşhis işleminin bulunmadığı belirtilmiştir.

8. Mahkemece 3/2/2021 tarihli kararı ile davanın kabulüne ve dava konusu işlemin iptaline hükmedilmiştir. Kararın gerekçesinde; başvuru Şirket ortaklarından bir şahsın erkek kardeşinin kanun hükmünde kararname ile kamu görevinden çıkarıldığı, bir şahsın kızının da kanun hükmünde kararname ile kapatılan kurumların bağlı olduğu şirketlerde kaydının olduğu tespit edilmiş ancak cezaların şahsiliği ilkesi gereği başvuru Şirket ortaklarının bu durumdan sorumlu tutulamayacağı belirtilmiştir. Başvuru Şirket ortaklarından üç şahıs hakkında Başsavcılık tarafından yürütülen soruşturmada takipsizlik kararı verildiği, diğer ortaklar hakkında soruşturma olmadığı belirtilen kararda, başvuru Şirketin işbaşı eğitim programından yararlanmasına engel olacak herhangi bir somut durum bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

9. Davalı İŞKUR tarafından bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmuştur. İstinaf dilekçesinde, yürütülen soruşturmanın ve istihbari mahiyetteki bilgilerin gizliliğine riayet edilmek suretiyle başvuru Şirketin talebinin reddedildiği belirtilmiş; Genel Müdürlüğün talimatları doğrultusunda, terör örgütleriyle illegal yapı ve oluşumlarla ilişkisi

olduğundan şüphe duyulan ve/veya irtibatı tespit edilen firmaların işbaşı eğitim programı başvurularının olumsuz değerlendirildiği ifade edilmiştir.

10. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) tarafından yapılan istinaf incelemesi neticesinde 21/12/2021 tarihli karar ile istinaf talebinin kabulüne ve davanın reddine hükmedilmiştir. Kararın gerekçesinde; BOSET A.Ş. ile başvuru Şirketin kurucu ortaklarının aynı olduğu belirtildikten sonra BOSET A.Ş.'nin işbaşı eğitim programından yararlanmak için yaptığı başvurunun zımnen reddi üzerine açılan iptal davası neticesinde Ankara 11. İdare Mahkemesinin davanın reddi kararına yer verilmiştir. Bu kararda davacı Şirketin bir kısım kurucu ve ortağı hakkında soruşturma açıldığı, söz konusu soruşturmalarda bazıları hakkında takipsizlik kararı verilirken bir kısım soruşturmanın hâlen devam ettiği, bu bilgiler ile Emniyet Müdürlüğünce yapılan araştırma tutanaklarında belirtilen bilgiler birlikte değerlendirildiğinde bu hususun davalı idareye haklı bir gerekçe teşkil ettiği sonucuna varılmıştır. Eldeki dava ile bu davanın benzer nitelikli olduğu belirtilen kararda, Başsavcılıktan gelen belgelere göre başvuru Şirketin bazı ortakları hakkında soruşturmaların bulunduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin tesis edildiği, ilgili mevzuat hükümleri, sözleşme düzenlemeleri ve dava dosyasında bulunan bilgi ve belgelerin birlikte değerlendirilmesi neticesinde dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

11. Başvuru, nihai kararı 15/1/2022 tarihinde öğrenmiş; 9/2/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

12. Başvuru, işbaşı eğitim programından yararlanma talebinin İŞKUR tarafından dava dışı bir şirketin yargılama süreci bahane edilerek haksız bir şekilde reddedildiğini belirtmiştir. Davalının iddiasının aksine yargılama sürecinde, ortakların millî güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen örgüt veya yapılarla irtibatının/iltisakinin olmadığına ortaya konulduğunu ifade eden başvuru, bu kapsamda hukuken delil olma mahiyeti bulunmayan istihbari nitelikteki polis araştırma tutanaklarının gerekçe gösterilerek davanın reddedildiğini iddia etmiştir. Aynı bir tüzel kişiliğe sahip olması münasebetiyle öngörülemez nitelikteki vakıaların medeni haklarının kısıtlanmasında kullanılmayacağını ifade eden başvuru, gerekçeli kararda kendi tüzel kişiliği ile ortaklarının kişiliğinin birbirine karıştırıldığını iddia ederek adil yargılanma hakkının, gerekçeli karar hakkının, silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkesi ile masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

13. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvuru kişinin adil yargılanma hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihadının ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvuru, Bakanlığın görüşüne karşı cevabında, genel olarak başvuru dilekçesinde ileri sürdüğü hususları tekrarlamıştır.

14. Başvuru kişinin iddiaları adil yargılanma hakkının unsurlarından olan gerekçeli karar hakkı çerçevesinde incelenmiştir.

15. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

16. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesini sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Sencer Başat ve diğ.leri* [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, § 31, 34).

17. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin yargılamayı yapan mahkemeye aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Mehmet Yavuz* [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

18. Başvuruya konu olayda, Mahkeme tarafından yapılan inceleme neticesinde doğrudan başvuru Şirketin ortakları hakkında devam eden bir soruşturma ya da kovuşturma bulunmadığı, millî güvenliğe tehdit oluşturan yapı veya gruplarla irtibat yahut iltisaka dalalet eden bir bilgi ya da belgeye de ulaşılmadığı belirtilerek davanın kabulüne karar verilmiştir. Buna mukabil Bölge İdare Mahkemesi ise Büyük Ortadoğu A.Ş. hakkında verilen mahkeme kararı ile idari işlemin gerekçesine atıf yapmak suretiyle gerekçeli kararı kaldırmış ve davanın reddine hükmetmiştir.

19. Somut olaya bu kapsamda bakıldığında başvuru Şirket ve ortakları hakkında yapılan incelemelerde devam eden herhangi bir soruşturmanın bulunmadığı, geçmişte açılan soruşturmaların takipsizlikle neticelendiği, başvuru da bu yönde iddia ve itirazlarda bulunmak suretiyle iş başı eğitim programından yararlanma talebinin haksız şekilde reddedildiğini iddia ettiği görülmektedir. Nitekim başvuru iddialarının yargılama sürecinde dosyaya getirilen belgelerle de desteklendiği anlaşılmıştır. Bu kapsamda Bölge İdare Mahkemesinin idare mahkemesinin dosyadaki tespitlere göre verdiği kararın gerekçesini neden kabul etmediğine ilişkin ilgili ve yeterli gerekçe ortaya koymadığı, ayrıca Bölge İdare Mahkemesinin mevcut dosyadaki delilleri, bilgi ve belgeleri değerlendirerek kararın gerekçesini oluşturmak yerine başka bir mahkemenin verdiği karardaki gerekçeyi esas almasının isabetli olmadığı vurgulanmalıdır.

20. Somut olaya dönmek gerekirse başvuru Şirketin ortakları hakkında devam eden bir soruşturmanın bulunmadığı, öte yandan ortaklar hakkında meydana gelebilecek her bir olumsuz ve öngörülemez vakianın kendi medeni haklarını engellememesi gerektiği yönündeki iddialarının esaslı olmadığını söylemek mümkün görünmemektedir.

21. Sonuç olarak yukarıda izah edilen hususlar da gözetildiğinde başvuru iddia ve itirazlarının uyuşmazlığın sonucu ile doğrudan ilgili olduğu değerlendirilerek anılan itirazların yargı mercileri tarafından incelenmesi, ilgili ve yeterli bir gerekçe ile karşılanması gerekmektedir. Bu itibarla başvuru uyuşmazlığın sonucuna ilişkin iddialarının ilgili ve yeterli bir gerekçeyle karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

22. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

23. Başvurucu ayrıca masumiyet karinesi ile silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüş ise de gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılması nedeniyle bu aşamada dile getirilen haklar yönünden ayrıca inceleme yapılmasına yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

24. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve 50.000 TL maddi tazminat talebinde bulunmuştur.

25. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğeri (2)* [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

26. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyumsuzluğun sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

27. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurusunun tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddiaları yönünden İNCELEME YAPILMASINA GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesine (E.2021/2741, K.2021/4373) ileilmek üzere, Ankara 14. İdare Mahkemesine (E.2019/2260, K.2021/257) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 28/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.